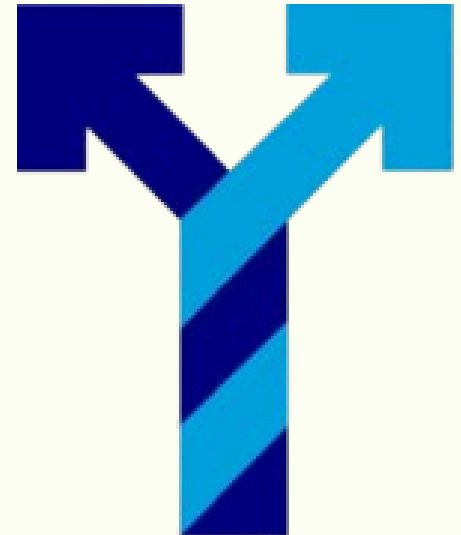


Nieuwsbrief Project Y 2026

Leuk nieuws: dit jaar starten we met een vervolg op Project Y!

In het vervolgonderzoek van Project Y kijken we naar progressie: de langzame achteruitgang bij MS. MS-aanvallen (schubs) zijn tegenwoordig met medicatie vaak goed te behandelen, maar het ziekteproces dat die geleidelijke achteruitgang veroorzaakt begrijpen we nog niet goed. We richten ons daarom binnen Project Y op de langzame achteruitgang bij MS.

Er is nog weinig bekend over het effect dat ouder worden heeft op MS en andersom. Ook weten we nog maar weinig over de effectiviteit van MS-medicijnen bij mensen die ouder worden. Doordat de deelnemers van Project Y dit jaar 60 worden, kunnen we veel vragen over ouder worden met MS proberen te beantwoorden met gegevens uit deze studie.



In 2017 zijn we begonnen met dit bijzondere project, waarin we gegevens verzamelen van mensen met MS die allemaal even oud zijn en een groep mensen zonder MS van ongeveer dezelfde leeftijd. Dat is uniek en heel waardevol. We zijn ontzettend dankbaar voor alle deelnemers, want daardoor hebben wij een uitzonderlijke dataset kunnen opbouwen. Met deze gegevens zijn inmiddels veel wetenschappelijke artikelen geschreven. In de vorige nieuwsbrief hebben we al een aantal van deze resultaten met u gedeeld, maar inmiddels zijn er nieuwe publicaties en werken we aan andere onderzoeken. We vertellen er meer over in deze nieuwsbrief.

Lees verder voor meer updates over Project Y

- Nieuwe hoofdonderzoeker en arts-onderzoeker
 - Verband tussen genetisch risico en de kans om MS te krijgen
 - Netvliesveranderingen van het oog hangen samen met meer MRI-afwijkingen en lichamelijke beperking
 - Relatie tussen hersenleeftijd en MS
 - Veranderingen in de afweercellen in het bloed
-

Updates Project Y - voorjaar 2026

Nieuwe hoofdonderzoeker en arts-onderzoeker

Dr. Eva Strijbis heeft Project Y als hoofdonderzoeker overgenomen van prof. dr. Bernard Uitdehaag.

Linde Holwerda is als coördinerend arts-onderzoeker betrokken bij Project Y.

De afgelopen tijd hebben wij ons voornamelijk bezig gehouden met het opzetten van het vervolg op Project Y. We kijken ernaar uit om binnenkort te gaan starten met de studie en de mensen met MS en mensen zonder MS weer terug te zien bij het MS Centrum Amsterdam. Samen met het hele onderzoeksteam hopen we meer inzicht te krijgen in ouder worden met MS en oorzaken van langzame achteruitgang bij MS.

Verband tussen genetisch risico en de kans om MS te krijgen

Onderzoek van Floor Loonstra en Daniel Álvarez Sirvent

In deze studie werd het risico op het krijgen van MS berekend. Dit is een ingewikkelde berekening waarbij leeftijd een belangrijke factor is. Omdat in Project Y iedereen dezelfde leeftijd heeft, kon het levenslange risico op MS berekend worden op basis van genen die mogelijk een relatie hebben met het krijgen van MS. Mogelijk kan dit in de toekomst helpen bij het stellen van de diagnose, waarbij een hoge risicoscore de diagnose zou kunnen ondersteunen.



Netvliesveranderingen van het oog hangen samen met meer MRI-afwijkingen en lichamelijke beperking.

Onderzoek van Sezgi Kaçar

In deze studie werd gekeken naar de veranderingen in het netvlies van het oog bij mensen met MS. Netvliesveranderingen en schade aan de oogzenuw worden gezien bij MS, maar



ook bij normale veroudering. Om dit verder te onderzoeken werden deelnemers met MS uit Project Y, die allemaal dezelfde leeftijd hebben, vergeleken met mensen met MS van verschillende leeftijden. In beide groepen werd gevonden dat mensen met meer veranderingen in het netvlies, vaak meer schade in de hersenen en meer lichamelijke beperkingen hebben. Omdat een oogscan snel en eenvoudig is, kan het mogelijk helpen om MS beter te volgen en schade in het zenuwstelsel eerder op te merken.

Updates Project Y - voorjaar 2026

Hersenleeftijd is een veelbelovende maat om de ernst en het verloop van MS beter te begrijpen

Onderzoek van Lonneke Bos



In dit onderzoek hebben we gekeken naar de hersenleeftijd: een schatting van hoe oud de hersenen lijken op een MRI-scan, vergeleken met iemands echte leeftijd. Hiervoor werden MRI-scans geanalyseerd met een computerprogramma dat de vorm en grootte van de hersenen vergelijkt met die van andere mensen. Het doel van het onderzoek is kijken hoe deze hersenleeftijd samenhangt met fysieke beperking en het denken. Project Y was hiervoor het ideale onderzoek, omdat hier leeftijd geen rol speelt bij de vergelijking van de hersenleeftijd.

De resultaten lieten zien dat mensen met MS gemiddeld een bijna 10 jaar hogere hersenleeftijd hadden dan hun echte leeftijd. Bij mensen zonder MS leken de hersenen juist iets jonger dan hun leeftijd. De hersenleeftijd was het hoogst bij mensen met progressieve MS. Ook bleek de hersenleeftijd hoger als iemand langer MS had. Daarnaast hing een hogere hersenleeftijd samen met meer lichamelijke beperkingen en meer cognitieve problemen, zoals moeite met denken en onthouden.

Veranderingen in de afweercellen in het bloed

Onderzoek van Chaja van Ansenwoude

Er is onderzoek gedaan naar het functioneren van twee types afweercellen in het bloed bij de deelnemers van Project Y. De twee types zijn: NK-cellen, die afwijkende of virus-geïnfecteerde cellen kunnen doden, en B-cellen, die antistoffen maken in reactie op infecties.

Bij mensen met MS lijken NK-cellen meer eiwitten te hebben die helpen om beschadigde of afwijkende cellen op te sporen en te verwijderen. Dit kan positief zijn als schadelijke immuuncellen worden opgeruimd, maar negatief als ook gezond lichaamseigen weefsel wordt aangevallen.

Daarnaast zagen we dat de mate waarin NK-cellen actief kunnen zijn, samenhangt met hoe lang iemand al MS heeft. Bij B-cellen werden o.a. veranderingen gevonden in de hoeveelheid eiwitten die bepalen hoe makkelijk een B-cel de omgeving als schadelijk beoordeelt, waarna deze geactiveerd raakt. We zien dat hoe langer iemand ziek is, hoe minder snel een B-cel de omgeving als gevaarlijk ziet.



Beide onderzoeken zijn in de afrondende fase en zullen binnenkort worden gepubliceerd.

Updates Project Y - voorjaar 2026

Leefstijlfactoren hebben invloed op de hersenleeftijd

Onderzoek van Lonneke Bos

In deze studie werd er gekeken of leefstijlfactoren invloed hebben op de hersenleeftijd bij mensen met MS. De resultaten laten zien dat roken, alcoholgebruik en een hogere BMI op 18-jarige leeftijd samenhangt met een hogere hersenleeftijd (oudere hersenen). Ook werd gevonden dat deze factoren via versnelde hersenveroudering bijdragen aan meer lichamelijke beperkingen en cognitieve problemen. Meer lichamelijke activiteit hangt juist samen met een lagere hersenleeftijd (jongere hersenen).

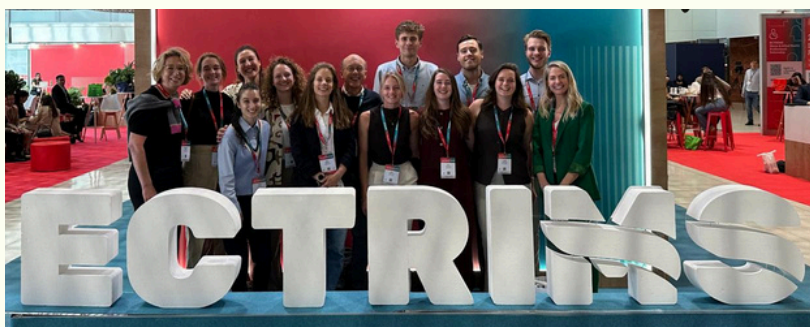
De conclusie is dat leefstijlfactoren invloed hebben op hoe snel de hersenen verouderen bij mensen met MS. Versnelde hersenveroudering lijkt een belangrijke schakel te zijn tussen leefstijl en het ontstaan van beperkingen. Dit benadrukt dat een gezonde leefstijl mogelijk kan helpen om hersenschade te beperken en functies zo lang mogelijk te behouden bij mensen met MS.

Publicatielijst

- Overzichtsartikel van de studie en de deelnemers, waaruit blijkt dat er meer mensen met MS in Nederland zijn dan gedacht: [Project Y](#)
- Biomarkers in MS: [Biomarkers](#)
- Rol van voeding op kinderleeftijd bij MS: [Voeding](#)
- Rol van overgewicht op kinderleeftijd bij MS: [Overgewicht](#)
- Relatie tussen hersenkrimp en beperkingen: [Hersenkrimp op MRI](#)
- Vetzuursamenstelling is anders bij mensen met progressieve MS: [Vetzuursamenstelling](#)
- De relatie tussen vetweefsel-hormonen en klinische en radiologische maten van MS: [Vetweefsel-hormonen](#)
- Het vóórkomen van de oogbewegingsafwijking INO bij mensen met MS: [Oogbewegingsafwijking](#)

Nieuw

- Erfelijke aanleg heeft een groot invloed op de kans op het krijgen van MS: [Genetische risicoscore](#)
- Relatie tussen hersenleeftijd en achteruitgang van denken en fysieke beperkingen: [Hersenleeftijd](#)
- Netvliesveranderingen van het oog hangen samen met meer MRI-afwijkingen en lichamelijke beperking: [OCT](#)



Het neurologie team van het MS Centrum Amsterdam bij ECTRIMS
